

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

א ומליל יי עם משה בְּתַר
דְּמִיתוּ תְּרִין בְּנֵי אַהֲרֹן
בְּקִרְבֵּיהֶן אֲשֶׁתָּא נֹכְרִיתָא
קָדָם יי ומיתו: ב ויאמר יי
למשה מלל עם אהרן אַחֲוֹד
ולא יהי עלל בכל עדן
לקודשא מגיו לפרכתא לקדם
כפרתא די על ארונא ולא

טז א וַיְדַבֵּר יְדוּה' אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי
בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי־יְדוּה' וַיִּמָּתוּ:
ב וַיֹּאמֶר יְדוּה' אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
אַחִיךָ וְאֵל־יִבָּא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית
לְפָרְכַת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ

16 (1) And the Lord spoke to Moshe after the death of Aharon's two sons, when they approached before the Lord, and died. **(2)** And the Lord said to Moshe, Speak to your brother Aharon, that he should not come at all times into the Sanctum inside the cloth partition, in front of the Cover that is upon the Ark,

RASHI

רש"י

16 (1) And the Lord spoke to Moshe after the death of Aharon's two sons —

What is this verse teaching us [when it specifies “after the death of Aharon's two sons”]? Rabbi Elazar ben Azariah illustrated [the answer] with the following parable: A doctor came in to visit a sick person. The doctor said to him, “Do not eat cold foods, and do not lie down in a cold, damp place.” Then, another doctor visited him, and advised him, “Do not eat cold foods nor lie down in a cold, damp place, so that you will not

die like so-and-so died!” Surely the latter doctor warned that patient more effectively than the former. So too, here, Scripture says, “after the death of Aharon's two sons” [i.e., God effectively said to Aharon, “Do not enter the Sanctum in a prohibited manner, so that you will not die like your sons did”] (Torat Kohanim 16:3).

(2) And the Lord said to Moshe, Speak to your brother Aharon, that he should not come [at all times into the Sanctum]

— [i.e., give Aharon this warning,] so that he will not die the way that his sons died. (ibid.)

And he will not die —

[meaning] that if Aharon would [enter the Sanctum in a prohibited manner], he would die. (ibid.)

For I appear ... in a cloud —

“For I continuously appear there [in the Sanctum,] says God, [” with My pillar of cloud, and therefore, since My Divine Presence is revealed there, Aharon must be careful not to be accustomed to enter therein.”

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן וְגו'. מַה תְּלַמּוּד לֹמַר? הֲיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מוֹשְׁלוֹ מִשָּׁל לַחֹלָה שְׁנִכְנַס אֶצְלוֹ רֹפֵא. אָמַר לוֹ: אַל תֹּאכַל צוֹנֵן וְאֵל תִּשְׁכַּב בְּטַחֲב. בָּא אַחַר וְאָמַר לוֹ: אַל תֹּאכַל צוֹנֵן וְאֵל תִּשְׁכַּב בְּטַחֲב, שְׁלֵא תִּמּוֹת בְּדַרְךְ שְׁמַת פְּלוּנִי. זֶה זְרוּו יוֹתֵר מִן הָרֵאשׁוֹן, לְכַף נֶאֱמַר: “אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן”: (ב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אַחִיךָ וְאֵל יִבָּא. שְׁלֵא יִמּוֹת בְּדַרְךְ שְׁמַתוֹ בְּנִי: וְלֹא יִמּוֹת. שְׂאִם בָּא, הוּא מֵת: פִּי בְּעֵינָן אֲרָאָה. כִּי תִּמִּיד אֲנִי נֹרְאָה שָׁם עִם עַמּוּד עַנְנִי, וְלִפִּי שְׁגִלּוֹי שְׁכִינָתִי שָׁם, יִזְהַר שְׁלֵא יִרְגִּיל לְבָא, וְהוּו

ימות ארי בעננא אנא מתגלי
 על בית כפרתא: ג בדא יהי
 עלל אהרן לקודשא בתור בר
 תורי להטאתא ודכר לעלתא:
 ד כתונא דבוץא קודשא ילבש
 ומכנסין דבוץ יהון על בסריה

וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנַן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:
 ג בְּזֹאת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפָר בֶּן־
 בָּקָר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה: ד כְּתֹנֶת־בֹּד
 קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסֵי־בֹד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ

and he will not die, for I appear over the [Ark] Cover in a cloud. (3) [Moreover,] Aharon will come with this into the Sanctum: With a young bull as a sin-offering and a ram as a burnt-offering. (4) He must wear a holy linen shirt and linen trousers must be upon his flesh; and he must gird himself with a linen

RASHI

רש"י

This is the plain meaning of the verse. And the Midrashic explanation is [that the "cloud" alluded to in the verse is that of the incense]: "Aharon must only enter [the Sanctum] when [he makes] the cloud of incense [fumes] on Yom Kippur (Yoma 53a).

(3) **בזאת** — [This word, meaning "with this,"] has the gematria [a numerical value of a word, whereby each letter in the alphabet carries its own numerical value] of 410, an allusion to [the number of years that] the first Holy Temple [would stand. For only in the first Holy Temple were the High Priests similar to Aharon in that they were anointed with the sanctified anointing oil (see Rashi verse 32 below). Thus the allusion here, "Aharon will come with this"] (Vayikra Rabbah 21:9). **Aharon will come with this [into the Sanctum]** — and even [with all] this, Aharon must not enter [the Sanctum] at any time: only on Yom Kippur, as is specified at the end of this passage (see verse 29 below), "in the seventh month, on the tenth day of the month ... " [i.e., the tenth of Tishrei, namely, Yom Kippur. (4) **[He must wear a ...] linen shirt ...** — [This verse lists only the four garments of an ordinary priest, thus] teaching us that the High Priest must not perform the Holy Service inside [i.e., in the Sanctum on Yom Kippur] wearing his eight garments with which he [normally] performs his Holy Service outside [the Sanctum (see Exodus Chap. 28)], for those [garments] contain gold and a prosecutor cannot become a defender (Rosh Hashanah 26a) [i.e., the High Priest enters the Sanctum on Yom Kippur as the spiritual representative of all Israel, in order to effect atonement for them. Thus, he must not enter bearing gold, reminiscent of the golden calf, thereby reminding the Heavenly Court of Israel's severe transgression]. Rather, [he must wear] four garments, just like an ordinary priest, all of these [garments being made simply] of linen. **He must wear a holy [linen shirt ...]** — i.e., these garments must be [purchased] from

פשוטו; ומדרשו: לא יבא כי אם בענן הקטרת ביום הכפורים: (ג) **בזאת**. גימטריא שלו ארבע מאות ועשר, רמז לבית ראשון: **בזאת יבא אהרן וגו'**. ואף זו, לא בכל עת, כי אם ביום הכפורים, כמו שמפרש בסוף הפרשה: "בחדש השביעי בעשור לחדש": (ד) **כתנת בד וגו'**. מגיד שאינו משמש לפנים בשמונה בגדים. שהוא משמש בהם בחוץ, שיש בהם זהב, לפי שאין קטגור נעשה סגור, אלא בארבעה, ככהן הדיוט, וכלן של בוץ: **קדש ילבש**.

וּבְהַמִּינָא דְבוּצָא יִסַּר
 וּבְמִצְוַת דְבוּצָא יִחַת
 בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא אַנּוּן
 וְיִסְחֵי בְמִיָּא יֵת בְּסַרְיָה
 וְיִלְבַּשְׁנוּן: ה' וּמִיָּן כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל יִסַּב תְּרִין צְפִירֵי עֲזִין
 לְחֻטָּאתָא וְדָכַר חֵד לְעֻלְתָּא:
 וּ וְיִקְרֵב אֶהְרֹן יֵת תְּוֹרָא
 דְחֻטָּאתָא דִּי לֵיהּ וְיִכְפֹּר עֲלוּהִי
 וְעַל אָנְשׁ בֵּיתֵיהּ:

וּבְאַבְנֵי בַד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֶף
 בְּגַדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ
 וּלְבָשָׁם: ה' וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח
 שְׁנַי־שְׁעִירֵי עֲזִים לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד
 לְעֹלָה: ו וְהִקְרִיב אֶהְרֹן אֶת־פֶּר הַחֻטָּאת
 אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:

belt and wear a linen hat — these are holy garments, [and therefore,] he must immerse in the waters [of a *mikvah*] and then don them. (5) And from the community of the Children of Israel, he must take two he-goats as a sin-offering, and one ram as a burnt-offering. (6) And Aharon will offer his own sin-offering bull, and initiate atonement [by confessing] for himself and for his household.

RASHI

רש"י

holy [money, as opposed to his own sin-offering bull, which had to be purchased from his own money] (Torat Kohanim 16:13).

יִצְנֶף — [This word is] to be understood as the Targum translates it: יחַת בְּרִישָׁהּ, meaning, “he must place on his head.” This is similar to the verse (Genesis 39:16), וַתִּנַּח, [meaning she laid his garment down (beside her), where the word וַתִּנַּח is also] translated by the Targum as, ואַחַתְתָּהּ, [meaning, “placed”]. **He must immerse in the waters [of a *mikvah*]** — on the same

(ת"כ) שִׁיחֵי מִשְׁלַל הַקֹּדֶשׁ: יִצְנֶף. כְּתַרְגוּמוֹ: יִחַת בְּרִישֵׁיהּ, יִנַּיֵחַ בְּרִאשׁוֹ, כְּמוֹ (בראשית, לט, טז): “וַתִּנַּח בְּגָדוֹ”, וְאַחַתְתָּהּ: וְרָחַץ בַּמַּיִם. אוֹתוֹ הַיּוֹם טָעוֹן טְבִילָה בְּכָל חֲלִיפוֹתָיו, וְחָמֵשׁ פְּעָמִים הָיָה מְחַלֵּף, מֵעֲבוֹדַת פְּנִים לְעֲבוֹדַת חוּץ, וּמְחוּץ לְפָנִים, וּמְשֻׁנָּה מִבְּגָדֵי זָהָב לְבְּגָדֵי לָבָן לְבְּגָדֵי זָהָב, וּבְכָל חֲלִיפָה טָעוֹן טְבִילָה וְשֵׁנֵי קְדוּשֵׁי יָדַיִם וְרַגְלַיִם מִן הַכִּיּוֹר: (ו) אֵת פֶּר הַחֻטָּאת אֲשֶׁר לוֹ. הָאָמּוֹר לְמַעֲלָה. וְלִפְדֹּף בָּאָן, שֶׁמְשַׁלּוֹ הוּא בָּא וְלֹא מִשְׁלַל צְבוּר: וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ. (וימא לו, ת"כ) מִתְוֹדָה עָלָיו עֲוֹנוֹתָיו וְעֹנוֹת בֵּיתוֹ:

*day [that he dons these garments. The High Priest] is required to immerse in a mikvah every time he changes [his holy garments]. And [in total,] the High Priest changed his garments five times [on Yom Kippur, when transferring] from the Holy Service inside [the Sanctum] to the Holy Service outside, and from outside to inside, changing from his gold garments to his white garments, and from his white ones into his gold ones. And at every change [of garments], he was required to immerse in a mikvah [once] and to sanctify his hands and feet twice [by laving his hands in the water] from the laver [i.e., once when removing the garments he wore and a second time when he donned the next set of garments]. (Yoma 32a). (6) **His own sin-offering bull** — [referring to the bull] cited above (verse 3). And [Scripture's stating, “his own,”] comes to teach us here that [this bull] had to be [purchased] from Aharon's own money, rather than from community money (Torat Kohanim 16:19; Yoma 3b). **And initiate atonement ... for himself and for his household** — i.e., over this bull, he confesses his own sins and those of his household (Torat Kohanim 16:20; Yoma 36b).*

PROPHETS Ezekiel 22

נביאים יחזקאל פרק כב

א וַיְהִי דְבַר־יְדוּהָהּ אֵלַי לֵאמֹר: ב וְאַתָּה בֶן־אָדָם
 יי עָמִי לְמִימְרֵי: ב וְאַתָּה בֶרֶךְ אָדָם
 הַתּוֹכַח הַתּוֹכַח יִתְּךָ אֶת־
 דְּאֲשֶׁר־יְדָם וְכָפֵי בְגוּוֹה וְחַוִּי לָהּ
 יִתְּ כָל תּוֹעֲבֹתֶיהָ: ג וְתִימַר
 כְּדָנֻן אָמַר יי אֱלֹהִים קְרָתָא
 דְּאֲשֶׁר־יְדָם וְכָפֵי בְגוּוֹה מְטָא
 עֲדוֹן תִּבְרָה וּדְפִלְחִין לְטַעֲוֹתָא
 בְּגוּוֹה בְּדִיל לְסֹאבוֹתָא:
 ד בְּחֹבֶת דָּם וְכָפֵי דְאֲשֶׁדֶת
 חֲבֵת וּבְפִלְחֹן טַעֲוֹתֶךָ דְּפִלְחֵת
 אֶסְתַּאבְּת וְקָרִיב יוֹם תִּבְרִיד
 וּמְטָא עֲדוֹן בִּישְׁתִּיד עַל כֵּן
 יִהְיֶה־יְדִיד חֲסוּדִין לְעַמְמֵי
 וּלְעֵיב לְכָל מְדִינָתָא:

א וַיְהִי דְבַר־יְדוּהָהּ אֵלַי לֵאמֹר: ב וְאַתָּה בֶן־אָדָם
 הַתּוֹשֵׁט הַתּוֹשֵׁט אֶת־עִיר הַדְּמִים וְהוֹדַעְתָּה אֶת
 כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ: ג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְדוּהָהּ עִיר
 שֹׁפֶכֶת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבוֹא עִתָּהּ וַעֲשֵׂתָהּ גְלוּלִים
 עָלֶיהָ לְטַמְאָהּ: ד בְּדַמְךָ אֲשֶׁר־שִׁפַּכְתָּ אֲשַׁמְתָּ
 וּבְגְלוּלֶיךָ אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ טַמְאָתָה וְתִקְרִיבִי יְמִיד
 וְתָבוֹא עַד־שְׁנוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נִתְתִּיד חֲרָפָה לַגּוֹיִם
 וְקִלְסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת: ה הַקְּרִיבוֹת וְהַרְחִקוֹת מִמֶּךָ
 יִתְקַלְסוּ־בְךָ טַמְאָת הַשָּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה: ו הִנֵּה
 נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזֹרְעוֹ הָיוּ בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־
 דָּם:

ה דְּקָרִיבִין וְדַרְחִיקִין מְנִיד יִתְלַעְבוּן בֵּיד סוֹאֲבַת שְׁמָא דְסַגִּיאִין אֲתַרְגוּשְׁתָּהּ: ו הָא רְבִרְבֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר
 לְתוֹקְפִיהָ הוּוּ בֵּיד בְּדִיל לְמִשְׁפַּךְ דָּם וְכָפֵי:

(1) And the word of the Lord came to me, saying: (2) And you, son of man, will you judge the city of bloodshed and let her know all her abomination? (3) Then you shall say: So said the Lord God: O city that sheds blood in her midst, even now, when her time is approaching, and makes idols over her to defile herself. (4) By the blood that you have shed you have become laden with guilt, and by your idols that you have made you have become defiled; and you have made your days draw near, and you have come up to your years; therefore have I made you an object of shame to the nations and [a subject of] gossip to all the lands. (5) Those that are near and those that are far from you will gossip about you — you, whose name is so befouled, in whom the turmoil is so great. (6) Behold, the princes of Israel were in you, each one by his own arm in order to shed blood.

RASHI

רש"י

(2) **The city of bloodshed** — Jerusalem.
 (3) **Her time is approaching** — The Lord said that its time is coming. (4) **Up to your years** — The decree of: "and you will have been long established [... and will corrupt yourselves]." (Deuteronomy 4:25) **קלסה** — Gossip, that everyone will speak about you.
 (5) **Will gossip about you** — This is she who befouled her name, for they were called a holy people, and they caused themselves to be called "a people of unclean lips." (Isaiah 6:5)
 (6) **By his own arm** — Whoever was stronger overpowered [the other].

(ב) עִיר הַדְּמִים. יְרוּשָׁלַיִם: (ג) לְבַא עִתָּהּ. יֵאמַר ה' לְבַא עִתָּהּ: (ד) עַד שְׁנוֹתֶיךָ. גִּזְרַת וְנוֹשְׁתָם: קִלְסָה. דְּבָה שֶׁהִבֵּל נְדַבְרִים בָּךְ: (ה) יִתְקַלְסוּ בְךָ. זוֹ הִיא טַמְאָת הַשָּׁם שֶׁהָיוּ נִקְרָאִים עִם קְדוּשׁ וְגִרְמוּ עֲצָמָם לְהִקְרוֹת עִם טַמְאָ שְׁפֹתֵיהֶם: (ו) לְזֹרְעוֹ. כָּל דְּאֵלִים גְּבַר:

WRITINGS Proverbs 25

כתובים משלי פרק כה

טז דבִּשׁ מִצָּאתָ אֶכֶל דֵּיךָ פֶּן־תִּשְׂבַּעְנוּ וְהִקָּאתוּ:
 יז הִקֵּר רִגְלֶךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבַּעְךָ וְשָׂנֵאֲךָ:
 יח מִפִּיץ וְחָרֵב וְחֵץ שֶׁנֹּון אִישׁ עֲנֵה בִרְעוּהוּ עַד
 שְׁקָר: יט שֵׁן רֵעֵה וְרִגְלֵה מוֹעֵדֶת מִבְּטַח בּוֹגֵד בְּיוֹם
 צָרָה: כ מַעֲדָה בְּגֵד וּ בְּיוֹם קָרָה חֲמֵץ עַל־נֹתֵר וְשֵׁר
 בְּשָׂרִים עַל לִב־רַע: כא אִם־רָעֵב שָׂנֵאֲךָ הֵאֱכֹלְהוּ
 לֶחֶם וְאִם־צָמֵא הִשְׁקֵהוּ מַיִם:
 מִרְטוּטָא מִן חֲבֵרִיהּ בְּיוֹם דְּקָרְתָּא הֵיךְ הוּא דְרָמִי חִילָא עַל גִּתְרָא וּמְצָרָךְ לְלֵבָא כִּיכָא הֵיךְ סָסָא לְמֵנָא
 וְאִיךְ מְלִטִיתָא בְּקִיתָא הֵיכְנָא בְּרִיּוּתָא מְחָדָא לְבִיהּ דְּגִבְרָא: כא אִין כֶּפֶן סָנְאֲךָ אוֹכְלִיהּ לְחֵמָא וְאִין צַחִי
 אֲשַׁקִּיהּ מֵיָא:

טז דבִּשׁ מִצָּאתָ אֶכֶל דֵּיךָ פֶּן־תִּשְׂבַּעְנוּ וְהִקָּאתוּ:
 יז הִקֵּר רִגְלֶךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבַּעְךָ וְשָׂנֵאֲךָ:
 יח מִפִּיץ וְחָרֵב וְחֵץ שֶׁנֹּון אִישׁ עֲנֵה בִרְעוּהוּ עַד
 שְׁקָר: יט שֵׁן רֵעֵה וְרִגְלֵה מוֹעֵדֶת מִבְּטַח בּוֹגֵד בְּיוֹם
 צָרָה: כ מַעֲדָה בְּגֵד וּ בְּיוֹם קָרָה חֲמֵץ עַל־נֹתֵר וְשֵׁר
 בְּשָׂרִים עַל לִב־רַע: כא אִם־רָעֵב שָׂנֵאֲךָ הֵאֱכֹלְהוּ
 לֶחֶם וְאִם־צָמֵא הִשְׁקֵהוּ מַיִם:

(16) If you have found honey, eat just enough for yourself, lest you become sated with it and vomit it. (17) Visit your neighbor sparingly, lest he become sated with you and hate you. (18) A man who testifies falsely against his friend is like a club, a sword, and a sharpened arrow. (19) Like a broken tooth and an unsteady leg is trust in a traitor on a day of trouble. (20) A worn-out garment on a cold day is like vinegar on chalk, and so is one who sings songs to a broken heart. (21) If your enemy is hungry, feed him bread, and if he is thirsty, give him water to drink.

RASHI

רש"י

(16) **If you have found honey, etc.** — *So should you visit your neighbor sparingly, although he is from your midst, lest he become sated with you and hate you.*

(18) **מפּיץ** — *The name of a weapon [a club].* (19) **שֵׁן רוּעָה** — *[A] broken [tooth].*

And an unsteady [moedet] leg — *As "and my ankles have not slipped (ma'adu)."*

(Psalms 18:37) **Trust in a traitor** — *He disappoints him on the day of his trouble.* (20) **A garment מעֲדָה** — *Worn-out on a cold day.* **Like vinegar on chalk** — *A kind of earth [used to make vessels which become ruined when mixed with vinegar].* **And so is one who sings songs** — *This is one who teaches the Torah to a wicked student.*

Mishnah Kilayim, chapter 5

משנה כלאים פרק ה

(1) A vineyard that [has some vines that have] dried out: If it is possible to pick [grapes from] ten vines within a *bet se'ah* [an area of 50 x 50 cubits], and these are planted

א פֶּרֶם שְׁחָרֵב, אִם יֵשׁ בוֹ לְלֶקֶט עֶשְׂרֵי גִפְנִים לְבֵית

from] ten vines within a *bet se'ah* [an area of 50 x 50 cubits], and these are planted

according to the established law [i.e., a row of two vines opposite two and a fifth vine projecting like a tail (see *Kilayim* 4:6, Chok vol 5, pg. 416,)] it constitutes a “poor” vineyard. If a vineyard appears as if in a mixed layout [i.e., not in straight rows], then should [the trunks of] the vines align two opposite three [i.e., two and the third projecting as a tail], it constitutes a vineyard [even though the outward appearance of the branches, as a whole, do not align]; but if there is not [such an alignment of the trunks,

even though the outward appearance of the branches, as a whole does align] it does not constitute a vineyard. Rabbi Meir said: since it has the appearance like vineyards [even though the trunks do not align], it constitutes a vineyard [and will require a separation of 16 cubits in order to plant other produce nearby]. (2) If a vineyard has been planted less than four cubits [to each row], Rabbi Shimon said: It does not constitute a vineyard [a proper vineyard must have rows of at least four cubits separating them, in order to have enough space to plow with oxen]. The Sages, say: It does constitute a vineyard and we regard the middle [rows] as if they were not [there and the outer rows can now combine to the required “two-opposite-two” formula]. (3) If a trench passes through a vineyard and is ten [handbreadths] deep and four wide, Rabbi Eliezer ben Yaakov says: If it runs straight through from the beginning of the vineyard to the end [i.e., the vineyard abuts it only along two sides of the trench], it has the appearance of two [separate] vineyards and it is permitted to plant within [the trench, since the trench is considered a separate entity on its own]; but if it is not [four wide or ten deep or if the trench does not go straight through till the end, resulting in the vineyard abutting the trench along three sides], it is [viewed] as a winepress in a vineyard that is ten [handbreadths]

רבנו עובדיה מברטנורא

א כרם שחרב. עשר גפנים לבית סאה. שיש בקרקע של בית סאה עשר גפנים לא פחות מכך: ונטועות כהלכתן. דהיינו שנים כנגד שנים ואחת יוצאה זנב ואין רחוקות זו מזו ט"ז אמות ולא פחות מארבע אמות: **כרם דל.** שגפניו מועטים ואעפ"כ דין כרם יש לו ואין זה קרחת הכרם דאותו חרב מאמצעו וזה נחרב מכל צד: **ערבוביא.** שאין הגפנים מכוונים כשורה: **אם יכול לכויץ.** בכל הכרם שנים כנגד שלש כגון שיביא חוט ומותח ומוצא הגזע מכוון שנים כנגד שנים ואחד יוצא זנב אע"פ שהגוף אינו מכוון הרי זה כרם אבל אם מוצא הגוף מכוון והגזע אינו מכוון אין זה כרם: **כתבנית כרמים הרי זה כרם.** ובעי הרחקה ט"ז אמות ואין הלכה כרבי מאיר: **ב כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות.** שאין בין שורה לשורה ארבע אמות: **אינו כרם.** ומרחיק ששה טפחים וזרע את השאר דכיון שאין יכול לחרוש בשוורים ביניהם אין שם כרם עליו: **והכ"א כרם.** דרואים את האמצעיים כאילו אינם ומצטרפין החיצונים אם יש ביניהם ריוח הראוי להם לפי שדרך בני אדם ליטע שורות רצופות הרבה ביחד ואותן שראויין להתקיים ולהעשות כרם ישארו כרם והשאר יהיו לעצים הלכך אלו האמצעיים הנטועים בתוך הריוח הראוי להיות בין שורה לשורה רואים אותם כאילו הם עצים בעלמא והחיצונים מצטרפים להיות כרם: **ג וזרעים לתוכו.** דחשיב הפסק ורשות אחרת כיון דעמוק עשרה ורחב ארבעה ומפולש. אבל פחות מעשרה או מד' או אפי' עמוק עשרה ורחב ארבעה ואינו מפולש אלא

סאה ונטועות כהלכתן, הרי זה נקרא כרם דל. כרם (דל) שהוא נטוע ערבוביא, אם יש בו לכוון שנים נגד שלש, הרי זה כרם, ואם לאו, אינו כרם. רבי מאיר אומר, הואיל והוא נראה כתבנית הכרמים, הרי זה כרם: **ב כרם שהוא נטוע על פחות פחות מארבע אמות, רבי שמעון אומר, אינו כרם. והכמים אומרים, (כרם) ורואין את האמצעיות כאילו אינן: ג תריץ שהוא עובר בכרם עמוק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפולש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה נראה כבין שני כרמים וזרעים בתוכו, ואם לאו, הרי הוא כגת. והגת שבכרם עמוקה**

deep and four wide, [regarding which] Rabbi Eliezer says: It is permitted to plant within it, while the Sages forbid [planting within the press]. If a raised watch-mound [from which a guard watches over the field] in a vineyard is ten handbreadths high and four wide [even the Sages agree that] it is permitted to sow on it [since it stands higher than the vines it is clearly defined as a separate entity; in the above case of the winepress, however, it still

surrounded by the vines]; but if the ends of the vine-shoots became intertwined [and grew] upon [the mound], it is forbidden [to plant other produce there]. (4) If a vine is planted in a winepress [the area where the grapes are stepped upon] or in a pit, it is given its service-border [i.e., six handbreadths], and one may plant [other produce] in the rest. Rabbi Yose says: If there aren't four cubits there, one may not plant [any other] seed in this area [since it is surrounded by walls in such a small area it would appear as *kilayim* and it is therefore, prohibited to plant seed at all (see *Tosfot Anshei Shem*)]. As for a house that is within a vineyard, it is permitted to plant [other produce] within [the house]. (5) If one plants a vegetable or allows it to remain [and does not remove it] in a vineyard, he renders prohibited [as *kilayim* a radius of 16 cubits in all directions from the point where the vegetable is growing — which can be up to] forty-five [individual] vines. When? In the event of their having been planted in a row of either four or five [cubits separating each vine. E.g., there are 8 spaces of four cubits each separating 9 vines in every 32 cubits of area (16 cubits x 2 for each direction from the planted vegetable), which equal 81 vines, i.e., 9 x 9, in an area of 32 square cubits; however, in a diameter of 32 cubits, the outer rows of the square fall outside the circle, leaving only 7 rows squared, (7 x 7 = 49); in addition, the four corner vines also fall outside the circumference of the circle, leaving a total of 45 vines which become prohibited. In the case where he planted each row with a separation of five cubits, in reality only 37 vines would fall within the circle that has a diameter of 32. However, since one observing cannot readily tell the difference between spaces of four or five cubits, the Rabbis therefore, said, that even in a case of five cubit spaces separating the rows, 45 vines become prohibited, as if the vines were separated by four cubits]. In the event, however, of their having been planted on [a plan of]

רבנו עובדיה מברטנורא

שהכרם מקיפו משלש רוחות אין זורעים בתוכו שהרי היא כגת שנחלקו בה רבי אליעזר ורבנן לקמן ורבי אליעזר בן יעקב סבר כרבנן דאסרי לזרוע בגת: **שומרה שבכרם**. תל גבוה שהשומר עומד עליו לשמור הכרם ורואה למרחוק: **זורעים בתוכה**. ובהא לא פליגי רבנן על רבי אליעזר לפי שהיא גבוהה ואין אויר הכרם מקיפה אבל בגת שאויר הכרם מקיפה אסרי רבנן וכן הלכה: **ואים היה שער כותש**. שהשריגים של הגפנים שהן קרויין שער היו מתערבים ומסתבכים למעלה ע"ג השומרה זע"ז כעלי במכתש: **ד נקע**. בקעים שבשדות כעין גומות: **נותנים לה עבודתה**. ששה טפחים שזו היא עבודת גפן יחידית: **וזורע את המותר**. ולא אמרינן דמיחזי ככלאים כיון שהגפן והזרעים בתוך גת או בתוך הנקע: **אם אין שם ד"א אסור**. כדון מחול הכרם דפרקין דלעיל דנותן ארבע אמות לעבודת הכרם ואין הלכה כר' יוסי: **והבית שבכרם**. שסביבות הבית יש גפנים: **זורעים בתוכו**. ולא אמרינן הואיל והגפנים מקיפים אותו מארבע

עשרה ורחבה ארבעה, רבי אליעזר אומר, זורעים בתוכה. והכמים אסרים. שומרה שבכרם גבוהה עשרה ורחבה ארבעה, זורעין בתוכה. ואם היה שער כותש, אסור: ד גפן שהיא נטועה בגת או בנקע, נותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. והבית שבכרם, זורעין בתוכו: ה הנוטע ירק בכרם או מקיים הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים. אימתי. (בזמן) שהיו נטועות על ארבע ארבע, או על חמש חמש. היו

six or seven [cubits separating each row]; he renders prohibited as *kilayim* [only those vines actually within an area of] sixteen cubits in every direction, in the form of a circle [with a diameter of 32], not of a square.

(6) If one [is harvesting vines and] sees a vegetable in the vineyard, and says: “when I reach it I will pull it out,” [this] is permitted [and the vines do not become *kilayim*; but if he reached it already and then said:] “when I come back [from harvesting] I shall pull it

out,” then if it [the vegetable] has [in the meantime] increased by two-hundredths it is forbidden. (7) If one was walking through a vineyard, and seeds [he was carrying] fell from him, or [seeds] inadvertently have gone [into the fields] with manure or with [the irrigation] water, or if, as he was planting seeds [in a field], and the wind blew some behind him [into a vineyard], no prohibition applies [since, in all these cases, it was planted inadvertently and the verse states “Do not **sow** your vineyard (together with) a mixed variety of species,” (Deuteronomy 22:9) the word “**sow**” is taken to mean deliberately (however, once these seeds have grown and he notices them, he must pull them out)]; if the wind blew the seed before him [and he sees that they fell into his vineyard] Rabbi Akiva said: if it grew leaves he must turn the soil [which will prevent it from growing once more]; if it has reached the stage of green ears [i.e., there are kernels in the stalks but it has not yet grown to a third of its maturity], he must beat [the kernels out of the stalks; the stalks, however, are permitted]; if it has grown into grain it must [all] be burnt [including the stalks]. (8) If one allows thorns [the kind edible to camels] to remain growing in a vineyard, Rabbi Eliezer said: It becomes prohibited as *kilayim*: But the Sages said: Nothing causes a prohibition of *kilayim* except that species of growth which would be termed a common practice to allow them to grow [i.e.,

רבנו עובדיה מברטנורא

רוחותיו אין המחיצות מועילות: ה הנוטע ירק בכרם. פירוש משנה זו פירשתי למטה בסוף זה הקונטרס: ו כשאגיע לו. אעפ שהוסיף מאתים עד שלא הגיע לו מותר מאחר שאינו מתעצל בכלאים אבל כשאחזור אסור משום דנתעצל ונתייאש ודכוותה גבי מחיצת הכרם שנפרצה דכשנתייאש ולא גדרה קדש אבל לא נתייאש שמתעסק כל שעה לגדור ולא הספיק עד שהוסיף מאתים לא קדש וכיצד משערין אם הוסיף מאתים רואים כשחותכים ירק זה או מין של תבואה זו מן המחובר בכמה זמן יבש שלא תשאר בו ליחה הגע עצמך שיבש במאה שעה אם נשתאה בארץ חצי שעה משהגיע לו ולא לקטו הרי הוסיף מאתים ואסור שכשם שהוא יבש מלחותו בכל חצי שעה חלק ממאתים כשהוא בתלוש כך מוסיף בחצי שעה חלק ממאתים כשהוא במחובר: ז עם הזבלים או עם המים. כשמזבל כרמו או כשפותח אמת המים להשקות הכרם פעמים יש עמהם זרעים וכל הני שלא בכונה נזרעו שרי דלא תזרע כרמך בכונה משמע: סיערתו הרוח. שהיה עומד בשדה וזרע והוליקה רוח סערה את הזרע בכרם: לאחריו מותר. דשלא בכונה היה ולא ראה שהוליק הרוח את הזרע לתוך הכרם: ולפניו אסור. אם סיערתו הרוח לפניו וראה אסור: כיצד יעשה אם עשבים יופך. יחרוש ויהפך שרשי העשבים ושוב לא יצמחו: אם אביב. שכבר צמח הזרע אלא שלא הביא שלישי: ינפץ. הזרע מן השיבולת והקשין מותרין והדגן אסור: ואם הביאה דגן תדלק. והכל אסור: ה רבי אליעזר אומר קדש. שכן בערביא מקיימין קוצים בכרם כדי שירעו גמליהם ומאחר שמקצת בני אדם מקיימים אותם בשדותיהם הוו כלאים בכל

נטועות על שש שש, או על שבע שבע, הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח, עגלות ולא מרבעות: ו הרואה ירק בכרם, ואמר כשאגיע לו אלקטנו, מתר. כשאחזור אלקטנו, אם הוסיף במאתים, אסור: ז היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים, או שיצאו עם הזבלים או עם המים, הזרע וסיערתו הרוח לאחריו, מתר. סיערתו הרוח לפניו, רבי עקיבא אומר, אם עשבים, יופך. ואם אביב, ינפץ. ואם הביאה דגן, תדלק: ח המקיים קוצים בכרם, רבי אליעזר אומר, קדש. וחכמים אומרים, לא קדש, אלא דבר שפמחהו

thorns would only be prohibited in a place where there are camels]. *Arus* [a vegetable with wide leaves used as a spice], *kisum* [an ivy-like plant which grows up walls] and the *shoshanat hamelekh* [roses], likewise all types of seeds [other than those already specifically dealt with] are not *kilayim* in a vineyard [which the Torah forbids. These, since they are not in any way similar to grapes are not forbidden by Torah law; however, they are forbidden via Rabbinic law]. [As for] *kanbos* (see *Kilayim* 2:5, Chok vol. 5, pg. 223), Rabbi Tarfon said: It is not *kilayim*, but the Sages say: It is *kilayim*, artichokes are *kilayim* in a vineyard.

רבנו עובדיה מברטנורא

מקום דשפיר קרינן בו אשר תורע דמשמע מה שב"א נוהגים לזרוע ורוצים בקיומן: לא קדש אלא דבר שבמוהו מקיימים. באותו מקום כגון קוצים בערביא לפי שלשם מקיימים אותם אבל בשאר מקומות שאין מקיימין אותן מותר והלכה כחכמים: האירוס. מין ירק שעליו רחבים ונותנין אותו בתבשיל וקורין לו בערבי" סוסנב"ר: והקסוס. אדר"א בלע"ז שמדלין אותו על החנויות ועל החלונות: ושושנת המלך. רוזין בלע"ז: וכל מיני זרעים אינן בלאים בכרם. מן התורה אבל מדרבנן הו' בלאים דהכי מוכח במנחות דף טו: קנבוס. קנאפ"ו בלע"ז ובערבי קינ"ב: והכ"א בלאים. והלכה כחכמים: הקנרס. בערבי כרפ"ש ובלע"ז קרד"ו והוא דרדר האמור בתורה וקוץ ודרדר תצמיח לך:

Gemara Berakhot 26b

It has been stated: Rabbi Yose bar Chanina said: The [*Amidah*] prayers were instituted by the Patriarchs. Rabbi Yehoshua ben Levi says: The prayers were instituted [by the men of the Great Synagogue] to replace the daily sacrifices. It has been taught in accordance with Rabbi Yose bar Chanina, and it has been taught in accordance with Rabbi Yehoshua ben Levi. It has been taught in accordance with Rabbi Yose bar Chanina: Avraham instituted the morning prayer, as it says, "And Avraham got up early in the morning to the place where he stood," (Genesis 19:27) and "standing" means only prayer, as it says, "Then Pinchas stood up and prayed." (Psalms 106:30) Yitzchak instituted the afternoon prayer, as it says, "And Yitzchak went out to meditate in the field towards evening," (Genesis 24:63) and "meditation" means only prayer, as it says, "A prayer of the afflicted when he faints and pours out his meditation before the Lord." (Psalms 102:1) Jacob instituted the evening prayer, as it says, "And he lighted [*va-yifga*] upon the place, (Genesis 28:11) and *pegi'ah* means only prayer, as it is said, "Therefore do not

גמרא ברכות דף כו:

אתמר רבי יוסי בר חנינא אמר תפלות אבות תקנום. רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תקנום. תניא כותיה דרבי יוסי בר רבי חנינא ותניא כותיה דרבי יהושע בן לוי. תניא כותיה דרבי יוסי בר רבי חנינא אברהם תקן תפלת שחרית שגאמר (בראשית כג) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שגאמר (תהלים קו) ועמוד פינהם ויפלל. יצחק תקן תפלת מנחה שגאמר (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. ואין שיחה אלא תפלה שגאמר (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו. יעקב תקן תפלת ערבית שגאמר (בראשית כח) ויפגע במקום ואין פגיעה אלא תפלה

pray for this people, neither lift up prayer nor cry for them, nor make intercession to [tifgah] Me.” (Jeremiah 7:16) It has been taught also in accordance with Rabbi Yehoshua ben Levi: Why did they say that the morning prayer could be said till midday? Because the regular morning sacrifice could be brought up to midday. Rabbi Yehudah, however, says that it may be said up to the fourth hour, because the regular morning sacrifice could be brought up to the fourth hour. And why did they say that the afternoon prayer may be said up to the evening? Because the regular afternoon offering may be brought up to the evening. Rabbi Yehudah, however, says that it may be

said only up to the middle of the afternoon, because the evening offering could only be brought up to the middle of the afternoon. And why did they say that for the evening prayer there is no limit? Because the limbs [of the burnt-offerings] and the fat [of the other offerings] which were not consumed [on the altar] by the evening could be brought during the whole of the night. And why did they say that the additional prayers [said on Shabbatot, Roshei Chodashim, and Festivals] could be said during the whole of the day? Because the additional offering could be brought during the whole of the day. Rabbi Yehudah, however, said that it may be said only up to the seventh hour, because the additional offering could be brought up to the seventh hour.

וזה אחרי מות דף ס"ו ע"א

תאנא מכל הטאתיכם לפני יי ביון דכתיב מכל הטאתיכם אמאי לפני יי אלא אמר רבי יצחק (שמות ק ע ב) לפני יי ממש דתנאי מרישא דירחא ספרין פתיחין ודייני דיינין. בכל יומא ויומא בתי דינין אתמפרין לאתפתחא בדינא עד ההוא יומא דאקרי תשעה לירחא. בההוא יומא סלקין דינין בלהו למארי דינא ומתקני ברכיאי עלאה דרחמי למלכא קדישא. בההוא יומא בעאן ישראל לתתא למחדי בחדוותא לקדמות מאריהון דזמין ליומא אתרא למיתב עליהו בברכיאי קדישא דרחמי. בברכיאי דוותרנותא. וכל אינון ספרין דפתיחין קמיה ובתיבין קמיה כל אינון חובין הוא מנבי לון ומדכי לון מבלהו דרא הוא דכתיב מכל הטאתיכם לפני יי תטהרו. לפני יי ממש. אינון דאמרין קרא עד הקא אמרין ולא יתיר. ולית רשו לאתרא דלימא תטהרו אלא כהנא רבא דפלת פלחנא וקשר שמא קדישא בפומיה וכד הוה אתקשר ומתברך בפומיה ההוא קלא נחית ובטש ביה ואתנהיר מלה בפומיה דכהנא ואומר תטהרו. פלח פלחנא ומתברכין כל אינון עלאין דאשתארו. ולבתר אסחי גופיה וקדש דוי לאעלא בפלחנא אתרא קדישא. עד דיתכוון למיעל לאתר אתרא עלאה קדישא מכלא. תלתא שורין סחרין ליה כהני אחוי. ליואי ומכל שאר עמא בלהו (ברכאן קמיה) וקפין דיין עליה בצלותא וקמרא דדהבא וקפא ברגליה. נטיל תלתא פסיען ובלהו קיימין בקיימיהו ולא נטלין

שנאמר (ירמיה ז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי. ותניא כותיה דרבי יהושע בן לוי מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות. ורבי יהודה אומר עד ארבע שעות שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות. ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב. רבי יהודה אומר עד פלג המנחה שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה. ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבין והולכין כל הלילה. ומפני מה אמרו של מוספין כל היום שהרי קרבן של מוספין קרב כל היום. רבי יהודה אומר עד שבע שעות שהרי קרבן מוסף קרב והולך עד שבע שעות:

בתריה (הוה אקטיר בקטורת) נטיל תלתא פסיען אחרן (רשימא בלבא) אסחר לדוכתיה. נטיל תלתא פסיען אסתים עינין ואתקשר לעילא. עאל לאתר דעאל שמע קול גדפי דכרובייא מזמרין ואקישן גדפין פרישאן לעילא הוה אקטיר קטורת משתכבא קול גדפיהו ובלחישו אתדבקן. אי כהנא זכי דהא לעילא בחידו אשתכת. אוף הכא בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא מתבסמא מריחין דטורי אפרסמונא דכייא דלעילא ואולא בכל ההוא אתר ואעיל ריחא בתרי נוקבי דחוממיה ומתיישבא לביה כדין בלא הוא בלחישו ופטרא לא אשתכת תמן. פתח כהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא וצלי צלותיה. בתר דסיים זקפין כרובייא כמלקדמין גדפיהו ומזמרין כדין ידע כהנא דרעותא הוא ועידן חדוותא לכלא ועמא ידעין דאתקבל צלותיה כמה דכתיב (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. והוא תב לאחוריה וצלי צלותיה. נבאה חולקיה דכהנא דהא על ידוי חידו על חידו אשתכת ההוא יומא לעילא ותתא. על ההיא שעתא כתיב (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי אלהיו:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Rabbeinu Yonah, Sha'arei Teshuvah, 5b

שערי תשובה לרבינו יונה דף ד ע"ד

Be aware that there are many benefits to contrition and there are many degrees of contrition. The highest degree of contrition, which is a necessary part of the path of repentance, is that one increase and magnify the service of God [by study and performing *mitzvot*] and not be content with himself [saying, How much reward will I be receiving for these]. Instead, all these should be diminished in his eyes, compared with the service that he owes God. Therefore he should be contrite and serve God humbly and in an unpretentious manner, and he should not seek honor for his honorable deeds. He will not seek human splendor for his splendid actions, rather he will hide them as much as possible from other people's awareness. The fact that this concept is fundamental to

דע כי מעלות ההכנעה רבות וכמה מדרגות בסוגי ההכנעה והמדרגה העליונה בהכנעה המוחייבת מדרך התשובה שיגדיל ויאדיר עבודת השם ולא יחזיק טובה לעצמו כי יקטן הכל בעיניו כנגד מה שהוא חייב בעבודת ה' על פן יבנע ויעבוד בהצנע ולא יחמוד כבוד על מעשיו הנכבדים ולא יבקש תפארת אדם על פעליו המפוארים ויסתירם מדעתם כפי היכולת. ובא הענין הזה על עיקר התשובה מבוואר בדברי הנביא עליו השלום שנאמר (מייכה ו) במה אקדם ה' אבף לאלהי מרום פירוש במה אקדם ה' על רוב חסדיו כי הזכיר למעלה בפרשה מחסדי השם יתברך ובמה אבף לאלהי מרום על רוב חטאי והזכיר אלהי מרום להורות ולהודיע כמה ראוי אשר יבן

repentance is shown in the words of the prophet, peace be upon him, who says, "With what should I come before the Lord, should I bow myself low before God above?" (Micah 6:6) Meaning, with what should I come before the Lord because of His many kindnesses [that he has done for me]? For earlier in the passage he mentioned God's kindnesses, may He be blessed. "And with what should I bow myself low before God above because of my many sins?" It mentions "God above" to teach and make known how proper it is for a person to humble himself and be contrite, if he has rebelled against the One who is above all. He then

goes on to elaborate: “Should I come before Him with burnt-offerings, with calves of the first year? Will the Lord be pleased with thousands of rams, with tens of thousands of rivers of oil?” (ibid., verses 6-7) Are these which I might come before Him because of His many kindnesses? “Should I give [Him] my firstborn for my sin?” (verse 7) relates to what he said “should I bow myself low before God above.” He is saying: Should I give my firstborn for my sin to show my contrition and humility because of my many sins; and that I recognize the magnitude of my sins, that it would be fitting to give my firstborn as a sacrifice because of my sin, because my sins are many and great? “The fruit of my body for the sin of my soul” — it mentions “my firstborn” in connection with iniquity [*pesha*] and “the fruit of my body” in connection with sin [*chatai*] because, as our Sages, of blessed memory, have said, *pesha* is rebellion, which is more [severe] than *chet*. And the answer is: “He has told you, man, what is good and what the Lord requires of you; only to do justice and the love of kindness” (ibid., verse 8) — that this is preferable to burnt-offerings and meal-offerings with which to come before God for His kindnesses — “and to walk humbly [i.e., discreetly and unpretentiously] with your God” (ibid.) — this is the essence of your contrition and humility: to serve God by walking secretly, in a hidden manner. For this shows your contrition: that you do not seek honor for your honorable deeds, and certainly not for those deeds which the Creator does not desire from His creations. For one should not pride himself on such attainments as wealth, strength, or various kinds of knowledge, but only on understanding and knowing God, may He be blessed. As it says, “Let not the wise man pride himself on his wisdom ...” (Jeremiah 9:22-23) A penitent is also obligated to be contrite because he must remove from his soul the characteristics that cause transgression and lead to rebellious sin.

וַיִּבְנֶע מִי שְׁהִמְרָה רֶם עַל הַכֹּל. וּבִיאַר הָעֵנִין הַזֶּה אַחֲרֵי כֵן הָאֶקְדָּמְנוּ בְּעוֹלוֹת בְּעִגְלִים בְּנֵי שָׁנָה. הִירְצָה ה' בְּאֶלְפֵי אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחְלֵי שָׁמֶן אֲשֶׁר אֶקְדָּמְנוּ בָּהֶם עַל רוֹב חֲסָדָיו. הָאֵתָן בְּכוֹרֵי פִשְׁעֵי בֵּא עַל עֵנִין מִה שְׁאָמַר אִכְפָּה לֹאֱלֹהֵי מְרוֹם. וְאָמַר הָאֵתָן בְּכוֹרֵי פִשְׁעֵי לְהִרְאוֹת כְּנִיעֵתִי וּכְפִיפְתִי עַל רוֹב חֲטָאֵי וְכִי אֲנִי מִכִּיר עוֹצֵם פִּשְׁעֵי בִי רָאוֹי לְתַת בְּכוֹרֵי קֶרֶבָן בְּעִבּוֹר פִּשְׁעֵי. בִּי רַב מְאֹד וְכִי עֲצוּם פְּרִי בִטְנִי חֲטָאת נִפְשִׁי. הַזְכִּיר עַל הַפִּשַׁע בְּכוֹרֵי. וְעַל הַחֲטָאת פְּרִי בִטְנִי. בִּי הַפִּשַׁע הוּא הַמֶּרֶד. כֹּאֲשֶׁר אָמְרוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה וְהוּא יוֹתֵר מִן הַחֲטָא. וְהִיטָה הַתְּשׁוּבָה הַגִּיד לָךְ אָדָם מִה טוֹב וּמָה ה' דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד. כִּי זֶה נִבְחָר מִן הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחוֹת לְקֹדֶם בּוֹ אֵת ה' עַל חֲסָדָיו וְהִצַּנֵּע לְכַת עִם אֱלֹהֶיךָ זֶה עֵיקָר כְּנִיעֵתְךָ וּכְפִיפְתְּךָ לְעִבּוֹד אֵת ה' בְּהִצַּנֵּע לְכַת כִּי זֶה יוֹרָה עַל כְּנִיעֵתְךָ שְׁלֹא תַחֲמוּד כְּבוֹד עַל מַעֲשֵׂיךָ הַנִּכְבָּדִים אִף עַל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר לֹא יִחְפוֹץ בָּהֶם הַיּוֹצֵר מִן יְצוּרָיו. כִּי אֵין לְהַתְהַלֵּל בָּהֶם כְּמוֹ הַעוֹשֶׂר וְהַגְּבוֹרָה וּמִינֵי הַחֲכָמוֹת זולָתֵי הַשֶּׁבֶל וְיִדוּעַ אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (ירמיה ט) אֵל יִתְהַלֵּל חָכֶם בְּחֲכָמָתוֹ וְגו'. וְעוֹד נִתְחַיֵּב בְּעַל הַתְּשׁוּבָה עַל הַכְּנִיעָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָיִב לְהִסִּיר מִנְפִּשׁוֹ הַמַּדּוֹת שְׁגוֹרְמוֹת לְחֲטָא וּמַעוֹלָלוֹת הַפִּשְׁעִים:

Practical Law:

Rambam, Forbidden Relations, Chapter 22

(1) [In an unknown area (see Magid Mishnah)] a Jewish child may not be given over to a *kuti* in order to teach him a book or to teach him a trade, because all of them are suspect of homosexuality. An animal may not be put up in the inns of *kutim*, even males by males and females by females. (2) An animal or a bird may not be given over to a *kuti* herdsman, even males to *kutim* men or females to *kutit* women, because all of them are suspect of bestiality, and, as we have already explained, they are forbidden from homosexuality and from bestiality, and it says, “do not place a stumbling block before a blind person.” (Leviticus 19:14) (3) Why may one not give over a female animal to a *kutit* woman? Because they are all presumed to be adulterous, and when the adulterer comes to lie with this *kutit* woman, he may not find her and [so] may lie with the animal instead; or even if he does find her, he may lie with the animal.

הלכה

הרמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב

א אין מוסרין תינוק ישראל לנכרי ללמדו ספר וללמדו אומנות. מפני שכלן חשודים על משכב זכור. ואין מעמידין בהמה בפונדקיות של נכרים ואפילו זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות: ב ואין מוסרין בהמה חיה ועוף לרועה נכרי אפילו זכרים לנכרי ונקבות לנכרית מפני שכלן חשודין על הרבעת בהמה וכבר ביארנו שהן אסורין בזכור ובבהמה. ונאמר (ויקרא יט) ולפני עור לא תתן מכשול: ג ומפני מה אין מוסרין בהמה נקבה לנכרית מפני שכלן בחזקת נואפים וכשיבא הנואף לשכב עם נכרית זו אפשר שלא ימצאנה וישכב עם הבהמה. או אפילו ימצאנה ישכב עם הבהמה:

ACHAREI FOR MONDAY

אחרי ליום שני

TORAH

תורה

יבין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

וּלְקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְדֹה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ח וְנָתַן אֶהָרָן

ו יסב ית תרין צפירין ויקים
 תהון קדם יי בתרע משפן
 זמנא: ח ויתן אהרן על תרין

(7) And he will take the two he-goats, and position them before the Lord at the entrance to the Tent of Appointment. (8) And Aharon will place lots upon the

RASHI

רש"י

(8) **And Aharon will place lots upon the two he-goats** — *He positions one he-goat on his right-hand side, and one on his left. Then, he inserted both of his hands into a container [which contained two lots, one bearing the inscription “to the Lord” and the other “to Azazel.” These lots were mixed up, and Aharon, with both hands inside the container,] took one lot in his right hand and the other in his left hand. Then, he placed*

(ח) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אהרן לימין ואחד לשמאל, ונותן שתי ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחברו בשמאל, ונותן עליהם את